

Vegårshei kommune
Molandsveien 11
4985 VEGÅRSHEI

Deres ref:
Vår ref: 2018/230622
Dato: 15.08.2019
Org.nr: 985 399 077

Att. Chantal van der Linden

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

MATTILSYNETS HØRINGSUTTALELSE TIL VEGÅRSHEI KOMMUNEPLAN 2019-2031, AREALDELEN

Det vises til brev datert 21.06.2019, deres referanse 19/10019-5, Høringsforslag kommuneplan Vegårshei 2019 – 2031 og brev datert 02.08.2019, deres referanse 19/10019-18, Brev angående bestemmelser om drikkevannskilde (Ljøsvann) i ny kommuneplan 2019 -2031.

Mattilsynet er sektormyndighet for å ivareta nasjonale og regionale bestemmelser og føringer i saker som berører Mattilsynets forvaltningsområde. I tilknytning til kommuneplanens arealdel er tema knyttet til drikkevannsforsyning og plantehelse særlig relevante.

Vårt viktigste ansvarsområde i relasjon til kommuneplanens arealdel er knyttet til beskyttelse av eksisterende og framtidige drikkevannskilder og leveringssikkerhet for trygt og nok drikkevann til innbyggerne. En god og sikker vannforsyning er kritisk viktig for samfunnet og er avgjørende for folks helse og for samfunnets sikkerhet. Generelt må en føre-var tilnærming legges til grunn for beskyttelse av drikkevannskilder, på kort og lang sikt.

I tilknytning til plantehelse er Mattilsynets ansvarsområde å forhindre spredning av planteskadegjørere som kan ha alvorlige samfunnsøkonomiske konsekvenser.

Mattilsynets uttalelse:

Mattilsynet uttaler seg til drikkevannshensyn spesifikt for Sikringssone (H110_1): Innenfor sikringssonen for drikkevannskilde (Ljøsvann / Myra vannverk) med beskyttelsesbestemmelser, etablering av sikringssone rundt grunnvannsbrønn ved Ubergsmoen vannverk og generelle forhold knyttet til plantehelse for tiltak i samsvar med kommuneplanens arealdel.

Uttalelsen oppsummeres i følgende hovedpunkter:

- Mattilsynet støtter forslaget om å endre retningslinjen for bestemmelser innenfor sikringssonen for drikkevannskilden Ljøsvann, Myra vannverk, slik at denne gjelder generelt for hele sonen og blir uavhengig av avtaler med enkelte grunneiere.

- Mattilsynet anbefaler at det innføres et generelt forbud mot bruk av båt på Ljøsvann. Retten til bruk av båt bør begrenses til grunneiere.
- Mattilsynet anbefaler at det primært innføres et generelt forbud mot all bading i Ljøsvann. Subsidiert bør det oppfordres til ikke å bade i vannet og presisere forbud mot bading av hunder eller hester.
- Mattilsynet anbefaler at det i arealplanen fastsettes en sikringssone med beskyttelsesbestemmelser rundt grunnvannskilden til Ubergsmoen vannverk.

DRIKKEVANNSFORSYNING

Generelt grunnlag:

Vi viser til Forskrift om vannforsyning og drikkevann (Drikkevannsforskriften), (FOR-2016-12-22-1868). Formålet med forskriften er å beskytte menneskers helse ved å stille krav om sikker levering av tilstrekkelige mengder helsemessig trygt drikkevann som er klart og uten fremtredende lukt, smak og farge. (Jf. Drikkevannsforskriften § 1 Formål)

Sentrale bestemmelser i drikkevannsforskriften i tilknytning til områdereguleringen er:

- Det er forbudt å forurense drikkevann. Forbudet omfatter alle aktiviteter, fra vanntilsigsområdet til tappepunktene, som medfører fare for at drikkevannet blir forurenset. Med aktiviteter menes også friluftsliv og annen utøvelse av allemannsretten. Der det er fastsatt beskyttelsestiltak etter § 12 eller restriksjoner etter § 26, gjelder forbudet brudd på disse. I vanntilsigsområdene kan landbruksaktivitet foregå dersom det ikke forurenser drikkevannet eller medfører brudd på beskyttelsestiltak etter § 12 eller restriksjoner etter § 26. (Jf. Drikkevannsforskriften § 4 Forurensning)
- Kommunen skal i samsvar med folkehelseloven kapittel 2 ta drikkevannshensyn når den utarbeider arealdelen av kommuneplanen og reguleringsplaner, samt når den gir tillatelser etter relevant regelverk. (Jf. Drikkevannsforskriften § 26 Kommunens plikter.)
- Kommunen skal i samarbeid med vannverkseieren vurdere behovet for restriksjoner for å beskytte råvannskilder og vanntilsigsområder. Dette gjelder også i forbindelse med planarbeid etter plan- og bygningsloven. (Jf. Drikkevannsforskriften § 26 Kommunens plikter)

Vi viser også til **Nasjonale mål for vann og helse**, vedtatt av regjeringen 22. mai 2014, og **Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019 – 2023** (Datert 14. mai 2019). Begge disse fastsetter bl.a. målsetning/forventninger om at kommunene tar hensyn til og beskytter drikkevannskilder i sin planlegging, slik at behovet for rensing ved produksjon av drikkevann reduseres.

Et vannforsyningssystem består i hovedtrekk av råvannskilde, vannbehandlingsanlegg og ledningsnett. Vannverkseier må ta utgangspunkt i aktuell råvannskvalitet og behandle vannet slik at det vannet som sendes ut på ledningsnettet tilfredsstiller drikkevannsforskriftens kvalitetskrav. Ved endring av råvannskvaliteten, enten som resultat av naturlige forhold, eksempelvis økt farge på råvannet, eller som konsekvens av forurensende annen aktivitet, som i denne sammenheng et veianlegg, kan det bli behov for å oppgradere vannbehandlingen ved å installere prosessstrinn som fjerner aktuelle stoffer i råvannet. Dette for å sikre forsyning av trygt drikkevann.

Vedr. Sikringssone (H110_1): Innenfor sikringssonen for drikkevannskilde (Ljøsvann / Myra vannverk)

Det foreslås å endre retningslinjen til følgende bestemmelser i planforslaget.

Sikringssone (H110_1): Innenfor sikringssonen for drikkevannskilde (Ljøsvann) gjelder det forbud mot:

- bebyggelse
- beitedyr / husdyr

- alle former for gjødsling av mark, skog og vann
- motorisert ferdsel på Ljøsvann (Båttrafikk uten motor tillates)
- (skogs)drift over islagt vann
- bruk av sprøytemidler
- oppbevaring av diesel, petroleumsprodukter og andre farlige/giftige stoffer/væsker på stasjonær tank
- organisert bading og annen organisert unødig aktivitet/ferdsel (enkeltpersoner kan benytte vannet til bading og fising, og sikringssonen til ordinær ferdsel og som friluftsområde)

Bakgrunnen for forslaget er å fastsette beskyttelsesbestemmelser innenfor sikringssonen for drikkevannskilden Ljøsvann, slik at denne gjelder generelt for hele sonen og blir uavhengig av avtaler med enkelte grunneiere.

Mattilsynet støtter dette forslaget.

For å gi ytterligere beskyttelse av vannkilden vil vi foreslå følgende endringer/presiseringer:

- Det bør innføres et generelt forbud mot bruk av båt på Ljøsvann. Retten til bruk av båt bør begrenses til grunneiere.
- Det bør primært innføres et generelt forbud mot all bading i Ljøsvann. Subsidiert bør det oppfordres til ikke å bade i vannet og presisere forbud mot bading av hunder eller hester.

Grunnlaget for disse endringene/presiseringene er å begrense anvendelsen av Ljøsvann til allment friluftsmål. Dette fordi all menneskelige aktivitet på eller i umiddelbar nærhet av vannkilden representerer en potensiell forurensningskilde for vannkvaliteten. Spesielt vil avføring fra personer med mage-/tarminfeksjoner utgjøre en risiko. Det er kjent at avføring fra ulike husdyr kan inneholde smittestoffer som kan gi sykdom. I forslaget til bestemmelser brukes formuleringer som «Båttrafikk uten motor tillates» og «enkeltpersoner kan benytte vannet til bading». Mattilsynets bekymring er at disse formuleringene kan tolkes som en aksept for at privatpersoner anvender Ljøsvann til friluftaktiviteter uten spesielle hensyn til drikkevannskilden. Ved å begrense aktiviteten på og rundt drikkevannskilden forhindres potensiell forurensning, noe som bidrar til en generelt bedret råvannskvalitet. Dermed vil forutsetningene for best mulig leveringssikkerhet for trygt drikkevann til enhver tid også ivaretas på en bedre måte, herunder ved hendelser med driftsavvik i vannbehandlingen.

Vedr. sikringssone rundt grunnvannskilde til Ubergsmoen vannverk.

Ubergsmoen vannverk benytter en borebrønn i løsmasser som råvannskilde. Også grunnvannskilder kan bli forurensset som følge av aktivitet i nærliggende områder. Eksempelvis vil spill av kjemikalier og oljeprodukter kunne trekke ned i grunnen og medføre negative konsekvenser for råvannskvaliteten.

Så langt Mattilsynet har opplysninger er det pr. i dag ikke fastsatt noen sikringssone rundt grunnvannskilden.

Vi anbefaler derfor at det i arealplanen fastsettes en sikringssone med beskyttelsesbestemmelser rundt denne drikkevannskilden.

GENERELLE FORHOLD KNYTTET TIL PLANTEHELSE FOR TILTAK I SAMSVAR MED KOMMUNEPLANENS AREALDEL.

Kommuneplanen inneholder reguleringsområder som ved gjennomføring av tiltak vil kunne berøre dyrka, evt. tidligere dyrka, mark. Mattilsynet vil i denne sammenheng vise til følgende:

Matjord er en ressurs som det er ønskelig å ta vare på, og det vil være aktuelt å flytte jordmasser. I denne sammenheng er det viktig å forhindre spredning av planteskadegjørere og uønskede arter som kan ha alvorlige konsekvenser.

Uønsket spredning kan skje både med jordmasser som flyttes og med maskiner med rester av jord, frø og planter. Faren for spredning er størst fra områder med tidligere eller nåværende dyrka mark.

Planteskadegjørere og ugras som har vesentlige samfunnsøkonomiske konsekvenser, er regulert i lov og forskrift. Iht. § 4 i forskrift om plantehelse er det forbudt å spre skadegjørere som er listet i forskriftens vedlegg 1 og 2.

Alle som er ansvarlig for eller utfører bygge- og anleggsvirksomhet, har ansvar for å hindre at alvorlige planteskadegjørere og ugras spres fra en eiendom.

Før igangsetting av anleggsarbeid må Mattilsynet kontaktes for å få informasjon om status for ulike skadegjørere, hvilke vilkår som gjelder og hvilke tiltak som må iverksettes.

Mattilsynet forutsetter derfor at faren for spredning av planteskadegjørere og uønskede arter tas hensyn til i videre detaljreguleringsarbeid. Berørte områder må utredes og det må eventuelt fastsettes bestemmelser for reingjøring av maskiner som benyttes i anleggsfasen og for flytting/deponering av jordmasser som påvises å inneholde planteskadegjørere og/eller uønskede arter.

Med hilsen

Nina Vehus
Avdelingssjef

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*